

La Rosa dels Vents

Publicació de debat llibertari als Països Catalans

Número 5
Època II
23 abril 2012

Ateneu Llibertari de Sants - c/ Maria Victòria, 10 - Sants, Barcelona · http://larosadelsvents.cat · correu@larosadelsvents.cat

Un any de revoltes

Aquests dies es complirà el primer aniversari dels fets del 15 de Maig que van omplir les places d'anhels de transformació del sistema actual. Aquests fets, que van ser l'expressió de les demandes de canvis en la gestió de la res pública per part d'una part molt important de la població, han evolucionat vers l'autogestió, la descentralització i la coordinació de les diferents lluites que actualment s'estan portant a terme arreu el territori.

Les nombroses i multitudinàries mobilitzacions plantegen un panorama esperançador a mig termini pel que fa a la presa de consciència i a la capacitat de confrontació: la "#primaveravalenciana" i la "marea grogues" en el camp de l'Educació, les mobilitzacions a la CAC[1] i a les Balears perquè el català sigui la llengua vehicular del sistema educatiu o les recents mobilitzacions per derogar la reforma laboral plantejada pel PP a l'Estat espanyol són només uns dels possibles exemples que així ho semblen demostrar.

Per suposat que aquestes lluites també plantegen contradiccions i "estranys companys de viatge" de les llibertàries i llibertaris que hi participem però això més que una rèmora ha d'encoratjar-nos per aconseguir els nostres desitjos d'emancipació personal, social i nacional.

Per aconseguir aquests desitjos cal que els donem forma i que els plantegem de manera concreta perquè la societat en el seu conjunt pugui avaluar i fer-se seves les nostres alternatives. Cal lluitar perquè els nostres projectes guanyin la centralitat que van gaudir en el segon quart del passat segle i cal fer-ho potenciant les assemblees als nostres pobles i barris, a les nostres feines i als nostres espais de lleure.

Però per fer realitat aquestes alternatives també hem de treballar dins l'àmbit llibertari. És necessari donar forma a un projecte amb cara i ulls que puguem presentar a la societat. És necessari que ens preparem per al combat de les idees i quina millor manera que bastint un projecte des del que treballar perquè les nostres propostes guanyin la centralitat. Ja és hora de donar forma al nou món que portem al nostres cors.

1- Comuntitat autònoma de Catalunya

La Rosa dels Vents

Publicació de debat llibertari als Països Catalans

Si vols col·laborar amb La Rosa dels Vents, ja sigui distribuint, escribint, traduint, anunciant-te o fent una subscripció solidària... possa't en contacte amb nosaltres a:

La Rosa dels Vents
Ateneu Llibertari de Sants
C/ Maria Victòria, 10
08014 Sants, BCN

O via correu electrònic: correu@larosadelsvents.cat

També pots trobar-nos a internet: http://larosadelsvents.cat

La opinió expressada en els articles ho són de la persona autora en particular i no tenen perquè ser compartits pel col·lecitiu editor.

Portada: Acció davant la Borsa de Barcelona
Esquerra: Acció a la seu del BBVA a pg Gràcia

Grans esdeveniments, grans negocis

La posició és clara, al crit de “de cap manera” i en oposició a aquells que ens intenten acusar de NIMBY’s[1]. La crítica va més enllà del puntual rebuig a un projecte, perquè no cal entrar massa en el detall dels múltiples exemples que tenim per tot el territori per veure com la immensa majoria acompleixen amb major o menor grau aquestes dos grans premisses, l’egolatria o l’avarícia.

És ben sabut que els magnataris, fruit de l'egocentrisme associat al càrrec, volen deixar una petjada per la posteritat que l'immortalitzi. Caps de diverses civilitzacions i religions iniciaven guerres on buscaven crear o recuperar grans imperis sota banderes reials, nacionals, dinàstiques, polítiques, religioses, etc. on el que menys importava era el nombre de víctimes es clar, i es cercava poder i riqueses. En acabat feien erigir-se mausoleus en forma de piràmides o de temples, arcs de triomf, estàtues, columnes, tòtems, obeliscs, o pintar-se quadres, fer-se escriure biografies, memòries o cròniques... Les característiques d'aquests monuments varien depenent del pressupost i de la mà d'obra disponible, moltes vegades presonera o esclava. Alguns afortunats varen veure finalitzats els seus encàrrecs i d'altres varen ser esborrats per altres que posteriorment decidiren oblidar aquell passat. El llegat que ens ha arribat fins el dia d'avui de tots aquests recordatoris omplen espais a l'aire lliure o en pobles i ciutats, en museus, biblioteques, etc. i formen part de la nostra història. Si a aquests egos interessats en deixar un llegat per la posteritat li sumem els perversos interessos de la vida terrenal com poden ser el poder i la riquesa, la combinació pot ser explosiva. Pensem amb la quantitat de diners que pot guanyar algú que disposa d’un terreny on s’hi llauren patates i de manera casual es requalifica per fer-hi un polígon industrial, un nou districte d’innovació tecnològica, un port de luxe, zona residencial, un cementiri nuclear, de serveis per fer-hi hotels per una exposició de projecció universal, uns equipaments esportius per a uns Jocs del Mediterrani, d’unes olimpíades o una versió local de Las Vegas.

Fixem-nos, com aquestes dues balances que esmentàvem abans fan que els projectes tirin endavant o no. En la primera, la de l’egolatria, si els projectes no es resolen en el termini de governança d’aquell dirigent perilla que les medalles se les pengi el que va al darrera. Cal afegir, que en molts casos s’inicien al principi del període inter-electoral, doncs moltes vegades aquests són vistos amb cert rebuig per l’electorat que podria fer-li perdre la re-elecció. En la segona balança, la de l’avarícia, els projectes poden arribar a eternitzar-se degut a la fluctuació dels mercats, encara que de vegades si l’avarícia és prou gran, i les influències són suficients, pot haver-hi mutacions parcials o totals, transformant-se en simples caselles d’un tauler del Monopoly.

Així que davant de qualsevol gran projecte urbanístic de bones a primeres dubteu-ne de les intencions, per molt boniques que semblin, i intenteu esbrinar sempre què i qui hi ha darrera de la iniciativa (promotores, polítics, clubs d’esports, etc.) i qui en son els principals beneficiats (propietaris, constructores, explotadores, etc.). Un cop hagueu aconseguit aquesta informació de ben segur que us espanteu i us acabareu responent vosaltres mateixes a la pregunta “com és que ningú m’ha preguntat la meva opinió?”

1 - “Per una cultura del ‘De cap manera’” Editorial nº4 (1a època)

Oriol Rigola

Cremem senyeres

Els sentiments, els valors, les emocions, que experimenten els éssers humans sempre han tingut la necessitat de ser expressades, de ser visualitzades cap a la societat. Així trobem com a través de petons o carícies demostrem amor i afecte a qui estimem o com el llenguatge sorgeix d'aquesta necessitat bàsica. També la dominació territorial i de persones es visualitza a través de símbols. En el cas del domini territorial, s'utilitzen les banderes i escuts, fet que es va començar produir durant l'edat mitjana per delimitar fins on arribava el poder de cada senyor, baró, compte o rei. Al llarg de la historia aquests símbols han anat evolucionant segons les tendències polítiques de cada època, imprimint en aquests els valors dels quals es deien defensors les classes dominants del moment.

A casa nostra hem patit la imposició de símbols com a intent d'implantació de certes polítiques. Veiem com s'intenta imposar la normalització de la bandera espanyola, símbol de l'ocupació de l'estat a la nostra terra, i de l'atac constant cap la cultura catalana, per imposar una cultura (i llengua) única arreu de l'estat per tal de legitimar-lo i acabar amb els pobles que hi viuen dins. Però un perill igual de gran és la normalització dels símbols del poder local sota la careta de símbol cultural.

La senyera catalana, bandera de l'antiga Corona d'Aragó (corona assassina, imperialista i perpetuadora dels valors de dominació i explotació), és un símbol que sempre ha representat l'elit de la societat catalana, que representa la complicitat amb el poder establert i el joc amb la burgesia. Si que és cert, que en moltes ocasions, el poble català ha guiat lluites dignes sota el lideratge de la senyera, i es precisament això, un error que porta que aquestes lluites no l'alliberin de l'explotació de la seva pròpia classe dominant. Inclús en la revolució social més important que ha patit Catalunya, la de 1936, alguns anarquistes i columnes de milicians feien onejar la senyera, fent el joc a la generalitat i a la república que més tard esclafaria amb traïció dita revolució.

Des de l' independentisme, s'accepta i s'incentiva la senyera com un símbol cultural, quan en el fons estan donant suport al símbol de la burgesia rància, hereva dels comtes de l'edat mitjana, que sempre han fet el joc a Espanya; símbol del poder directe de l'estat espanyol al principat: la generalitat. Involuntàriament s'estan normalitzant els valors implícits en un símbol de la classe dominant, donant a una lluita amb capacitat alliberadora (com és l'independentisme), un to interclassista, i quedant a mercè de la burgesia per poder apoderar-se de la lluita.

Tot i que els símbols tenen un valor subjectiu, segons l'entorn social i segons cada persona, l'origen d'aquests no es pot canviar i per tant tampoc el valors implícits que porten. L'acceptació de la senyera com a símbol d'unitat nacional, com a defensa cultural vers la imposició de la bandera espanyola, no és més que el resultat del bombardeig del nacionalisme català dominant durant els últims anys a la nostra terra (sempre sense trencar amb Espanya). Igual que s'intenta normalitzar la bandera espanyola (monàrquica) dins l'esquerra espanyola, traient-li el seu valor històricament feixista, o com s'ha aconseguit a Israel normalitzant la bandera israeliana dins l'ideari d'esquerres.

De la mateixa manera que el poder ha creat símbols per tal d'assegurar la dominació i els seus privilegis, en els moment en els quals els explotats han estat conscients de la seva condició han creat símbols per visualitzar les seves lluites. L'error de moltes d'aquestes lluites ha estat adoptar discursos poc ferms o radicals i símbols neutres que ha donat la capacitat al sistema de poder-los assimilar perquè no representin un perill real pel sistema d'explotació permanent en el que vivim. Així com l'independentisme radical va crear una bandera pròpia incapaç de ser assimilada dins l'estat espanyol, l'estelada (blava), i més endavant des de l'esquerra radical i independentista se l'hi va donar una altra volta creant una estelada amb una orientació política d'esquerres (la vermella), el poble és capaç de crear símbols que superin, les limitacions de banderes i escuts de la burgesia.

Però malgrat la capacitat dels pobles per crear símbols propis, mai cap símbol podrà representar a tothom, ni estarà lliure d'interpretacions que donin peu a més explotació de l'home per l'home, doncs la vida és real i no simbòlica.

Ruben

Solidaritat 15j

El 15 de juny del 2011, els polítics reunits al parlament pretenien aprovar els pressupostos de la generalitat de Catalunya. Uns pressupostos que eren un atac flagrant contra el poble català, contra els que menys tenen, que volien imposar un sistema cada cop més asfixiant pels explotats, mentre els explotadors es beneficien d'aquest muntatge capitalista anomenat crisis. Però per aquelles dates el poble català ja donava senyals d'estar despertant. Així doncs en una convocatòria decidida per aturar aquest atac, milers de persones es van donar cita per passar la nit del dia 14 a les portes del parlament per aturar el circ polític del dia 15 de juny.

Durant les primeres hores del matí es van succeir les carregues dels mossos d'esquadra per garantir el normal funcionament del circ democràtic. Però aquest cop tot hi no poder aconseguir l'objectiu de bloqueig del parlament, el poble va ser capaç de desbordar el dispositiu policial i anar a trobar els polítics cara a cara. Aquell dia van ser ells qui van sentir a la seva pròpia pell tot el malestar i misèria que creen les seves polítiques, per un dia van ser ells els qui van patir, qui es van sentir desprotegits a mercè del poble que dia a dia exploten. El mateix president Artur Mas va haver d'entrar al parlament en helicòpter i molts dels diputats ho van haver de fer en furgonetes dels mossos d'esquadra. Tot hi així cal remarcar, l'únic que van haver de patir van ser insults, escridassades i alguna escopinada, en contraposició a la seva violència policial, que causa morts i ferits.

Passats aquest fets, el poder no va poder assimilar aquesta rebel•lió contra els seus representants, i va posar en marxar tot el seu potencial mediàtic per criminalitzar aquells qui lluiten i intentar dividir els moviments socials entre violents i no violents per intentant amagar que el més violent de tot és el sistema en el qual ens fan viure. Així doncs la prensa, sempre al servei dels poderosos, es va passar dies demanant caps de turc, escandalitzant-se pel fet que el poble hagués aixecat la seva veu. Segons les paraules del propi president de la generalitat, s'havia traspassat "la línea vermella".

Després de quatre mesos dels fets tota la criminalització mediàtica va donar els seus fruits, quan el jutge Eloi Velasco de l'Audiència Nacional va demanar als mossos d'esquadra que detinguessin a les persones que tenien identificades. Aquestes identificacions, es van produir a traves de les gravacions fetes pels mitjans de comunicació i alguns vídeos particulars penjats a la xarxa. Es mostrava un cop més la complicitat entre els grans mitjans de comunicació i el poder establert. En total van ser imputades 20 persones per un delicte contra les institucions del estat, que està penat de tres a cinc anys de presó. Nou d'aquestes persones van ser detingudes al carrer, a la sortida de casa o anant a treballar per policies de paisa de la brigada d'informació. Unes altres set persones van ser detingudes de manera totalment improcedent quan es van a presentar voluntàriament als jutjats per rebre la notificació del jutge. Aquest fet va comportar un enfrontament entre els mossos d'esquadra, obeint ordres de l'Audiència Nacional, i el consell judicial de Catalunya, un exemple més de fins a quin punt les lleis només les han de complir els que menys tenen. El fet que l'Audiència Nacional fos l'òrgan encarregat de jutjar aquest actes fa encara més evident que es tracte d'un procés purament polític, on es jutjaran a unes persones per participar en mobilitzacions contra les retallades. Recordem que aquest tribunal prové del antic tribunal de orden público del franquisme, que s'encarregava de jutjar tots els delictes polítics. Sembla ser que en quaranta anys les coses no han canviat gaire.

Així doncs demanem solidaritat per totes les persones que pateixen la repressió pel fet de lluitar, per les encausades en aquest procés, que no és més que un intent de desmobilitzar a la població, un intent de ficar por a aquells qui lluiten. Però en moments com aquests quan el poder intenta esclafar-nos amb la repressió, quan les coses sembla que es posen cada cop més difícils és quan hem de seguir lluitant contra el que ens explota, contra qui ens reprimeix, contra aquells que ens criminalitzen per voler construir un mon més just. Perquè la seva repressió ens ensenya que anem pel camí correcte, que ells cada cop ens tenen més por i nosaltres ja l'hem perdut.

Jo també estava al Parlament hi ho tornaria a fer.

Ruben

Crònica del sopar-debat sobre la vigència de l'anarcosindicalisme

En l'últim sopar de la Rosa, vàrem voler debatre la vigència de l'anarcosindicalisme. El debat el van encetar un membre de la CNT i un de Solidaridad Obrera. El paper d'aquests sindicats és efectuar pedagogia per donar confiança als treballadors i ensenyar-lis que totes fem falta per canviar alguna cosa. En aquest moment, es viu més a la feina que a casa, així que l'anarcosindicalisme, després de 100 anys, encara és vigent. Tot i que en el món laboral, no tothom és anarquista, l'anarcosindicalisme és un mecanisme per empoderar les persones i assolir el comunisme llibertari, però ens manca redescobrir noves estratègies de lluita i trobar respostes vàlides per a la situació actual.

També varen sorgir veus contràries a l'anarcosindicalisme, criticant-li que sols s'encarrega del món laboral i que no planteja una sortida al capitalisme, doncs es resigna al treball assalariat sense oferir cap alternativa. Afegeix que les últimes lluites han estat protagonitzades per gent que no és anarcosindicalista i que hi ha d'altres organitzacions socials que no miren sols el món laboral, però que també son intransigents amb el capitalisme. Algú va recordar que la lluita, en els anys 70, tibant cada un pel seu costat, entre tots ens la vàrem carregar. El cas Escala va fer molt mal tant a nivell organitzatiu, com mediàtic. Sembla que, fins fa poc, no hi havia consciència de classe ni associativa, el nostre sistema productiu ha canviat i les persones ja no es consideren de la classe obrera i la lluita de classe ha quedat diluïda.

Però actualment ningú se'n recorda del Cas Escala, els sindicats grocs han perdut la credibilitat i estan sorgint brots de rebel·lia entre els estudiants i entre la població, com el 15M. Els moviments socials no son contraposats a l'anarcosindicalisme, molts cops els podem veure plegats. Actualment, s'hauria de promoure el cooperativisme i el treball en xarxa amb d'altres organitzacions socials. Aprofitant que moltes persones han descobert durant aquest any com es funciona assembleàriament, s'hauria de mirar de confluir per lluitar conjuntament. Potser les assemblees del 15M, d'Islàndia, dels països àrabs, d'EUA, podrien ser demòcrates, però hem de veure si sols és democràcia etimològica o anarquia. A quina democràcia es refereixen, quan diuen que ningú ens representa?

L'anarcosindicalisme hauria de ser conductor de les forces obreres vers l'emancipació social. Per això s'hauria de crear noves coses i recolzar-nos mútuament, cosa que ja es fa a nivell dels sindicats anarquistes CNT, CGT, Solidaritat Obrera, que actualment s'han vist més d'un cop junts. S'hauria de crear presencia social, practicar l'acció directa, reorganitzar la societat i cercar quelcom nou i unitari, passant de lleis imposades, presentant l'anarquia com a quelcom ampli i assembleari per autogestionar la societat i generar feina. El més important però, la unió i l'acció vers aquest fi.

Aquest text pretén ser un resum de les opinions emeses al sopar que va durar fins a la una de la matinada.

La I Trobada de Grups i Individualitats Llibertàries de Mallorca, un envit amb futur

El 17 de març de 2012 se celebrà al Puig de Cura la I Trobada de Grups i Individualitats Llibertàries de Mallorca. La iniciativa sorgí a finals de l'any passat del Grup d'Estudis Llibertaris «Els Oblidats» com a una eina per a conèixer les diferents activitats que el moviment llibertari illenc porta a terme i unir forces. Segons els organitzadors, la trobada sorgeix de la «necessitat de disminuir les distàncies que ens separen i la de crear xarxes de solidaritat i de suport mutu entre els que conformem el moviment llibertari actual a Mallorca». Per a «Els Oblidats» cal una «coordinació entre tots els grups i persones llibertàries per tal de poder donar respostes vàlides i conjuntes a la situació política, econòmica i social que estem vivint. Cada un des del seu àmbit, però conscients que la unitat fa la força». Un aspecte molt important, no exempt de polèmica, va ser que a la trobada van ser convidats grups que no es defineixen com a estrictament llibertaris o anarquistes, però que, d'antuvi, per les seves formes d'actuar i les seves pràctiques podrien ser considerats llibertaris. Durant aquests mesos els grups convidats van preparar ponències que han estat la base de la reunió.

La Trobada començà amb la presentació dels grups convidats (Els Oblidats, Contrainfo, Ràdio 77, Arrels, Cultura Obrera, Universitat Lliure, Ateneu Llibertari Estel Negre, Agrohoritzontal, EcoXarxa, Grupo Avería, CNT i individualitats) els quals van exposar breument els seus quefers (objectius, funcionament, projectes, etc.). D'aquesta presentació, pensem, que sorprengué l'exposició de l'Ateneu Llibertari Estel Negre ja que, sense haver presentat cap ponència, aprofità l'avinentesa per manifestar la seva idea contrària a la creació d'una coordinadora i sí a l'establiment d'un únic grup anarquista a l'illa. La idea aportada per Estel Negre no fou un «brindis al sol», ja que es fonamentà seriosament, encara que, això sí, sabent que estava fora de lloc, ja que no s'havia presentat prèviament en forma de ponència i per tant només era un punt de reflexió a tenir en compte i per a un futur.

Després es passà a l'exposició de les ponències i els debats pertinents per intentar arribar a consensos sobre les propostes.

Les 10 ponències es van dividir en quatre eixos temàtics: coordinació, comunicació, economia i formació i actitud. En el primer bloc temàtic, referent a Coordinació, es van llegir i debatre les següents ponències: 1) Ponència creació d'una coordinadora llibertària; 2) Coordinació del moviment llibertari. Qui entra aquí? i 3) Uns objectius unes pràctiques i una estratègia per a la Mallorca d'avui --la ponència 4 (Per una coordinació de moviments anticapitalistes a Mallorca) finalment no sortí a la palestra. S'arribà al consens de crear una coordinadora

llibertària i per a aquesta finalitat els col·lectius i gent interessada enviarà textos i ponències abans del 5 de maig al bloc de la Trobada[1] per a discutir-los en una nova reunió que es realitzarà el 19 de maig proper al Puig de Cura mateix.
En el bloc temàtic de Comunicació es llegiren i debateren dues ponències: 5) Per un nou model comunicatiu. Cal superar l'actual política comunicativa del moviment i 6) Cultura Obrera i el seu paper com a mitjà de comunicació del moviment. El consens al qual s'arribà va ser que cal coordinar-se entre els diferents grups que actuen en l'àmbit de la comunicació, així com en la necessitat d'organitzar tallers de formació conjunts sobre aquest punt.
En el tercer bloc temàtic (Economia) es llegiren i discutiren dues ponències: 7) És possible una economia llibertària? i 8) Reducció de la jornada laboral. La difusió i la necessitat de participació en els projectes que hi ha en marxa actualment referents a economia llibertària (cooperativa integral, EcoXarxa, agroecologia, etc.) i la reivindicació de la reducció de la jornada laboral, van ser els consensos als quals es van arribar en aquesta part.
En l'últim bloc (Formació i actitud) es llegiren i raonaren dues ponències: 9) La formació: les pedres necessàries per construir uns bons fonaments i 10) L'actitud: una manera de sembrar els fruits de la solidaritat, el respecte i la lucidesa que han de ser les principals característiques del moviment revolucionari. Els consensos d'aquest debat van ser que hem de millorar l'actitud envers els companys i cap a fora i la nostra autoformació, i la necessitat de sortir del gueto i obrir-nos.
No cal dir que tot l'exposat no es va fer d'una tirada. Hi va haver temps per mirar les parades que els grups havien muntat amb els seus productes (llibres, revistes, publicacions, samarretes, etc.), conèixer-nos els participants una mica més, dinar, jugar a futbol, prendre el sol, etc. L'acte es va concloure quan arribava la fosca...
Tal vegada l'aspecte més important d'aquesta Trobada va ser la participació de grups no autodefinits com a llibertaris (Contrainfo, Ràdio 77, Universitat Lliure, Agrohoritzontal, EcoXarxa i Grupo Avería) i les individualitats, qüestió aquesta que va marcar els debats, especialment el referent al de la necessitat de creació d'una coordinadora llibertària. El terme «llibertari», és clar, no agrada als no llibertaris, alguns per por (se'ns ha recomanat la no inclusió de fotos de la Trobada a Internet), altres perquè, en realitat, la seva forma de pensar en última instància no és llibertària i la decoren amb altres termes (alternativa, autònoma, antiautoritària, etc.) per fer-la més mengívola.
El que quedà clar, finalment, és que cal crear una «coordinadora llibertària» i no una «coordinadora altres-termes» i potenciar, això sí, totes les iniciatives que, amb una estratègia antiautoritària, autogestionària, assembleària i horitzontal, es creïn a l'Illa.
Pensem que cal reivindicar els termes llibertari i anarquista i per aquesta finalitat cal sortir de l'armari; tal vegada estaria bé crear un «Dia de l'Orgull Llibertari», que, vist el que hem vist, podria ser el 17 de març de cada any...
Llarga vida a la, no nata encara, Coordinadora Llibertària!

1. trobadallibertariamallorca.wordpress.com

Emilià Páez, per l'Ateneu Llibertari Estel Negre

Contra l'estat basc

L'Estat és una forma organitzada de poder, que es pot emmotllar a una monarquia, una dictadura militar, a la democràcia parlamentària, al socialisme estatista, etc., repetint-se sempre esquemes similars: uns grups dominants exercint el poder, uns cossos repressius per mantenir-lo, una moneda per pagar-los, un lloc -l'escola- d'adoctrinament a la moral i als comportaments del sistema; altres llocs -la presó i el psiquiàtric- on aparcar els diferents tipus de dissidents. Sempre, el treball com activitat bàsica i valor suprem i una legislació al servei de la dominació. Per altra part, l'Estat es circunscriu a un espai geogràfic que depenent del seu potencial bèl·lic i financer es podrà extendre o reduir a partir dels conflictes tant "nacionals", com"internacionals". Dins el que es considera el seu territori, inclou de forma arbitrària llocs, individus, pobles, nacions, sovint direrents. Els força a tenir un devenir històric, social, econòmic, cultural, etc, comú al temps que els separa, per mitjà de fronteres, de la resta de la humanitat.

A Euskal Herriak, «els abertzales», els patriotes bascos, solament veuen factible l'alliberament nacional si aconsegueixen un «estat propi», un nou aparell administratiu-repressiu que substitueixi al de l'Estat central.

L'obtenció de «l'estat basc», encara essent « socialista », no és una reafirmació popular davant el poder. No existeix un «estat propi», ni des d'una perspectiva nacional ni des d'una perspectiva social. L'estat es manté sempre per sobre i contra la població que governa. Tots els estats estan sempre al servei d'uns grups dominants. Els estats poden exercir la dominació basant-se en diverses ideologies i classes o en l'unió de diferents territoris. A Euskal Herriak, inclús podria existir un estat que territorialment es correspongués exactament amb la seva geografia, però que fos una correspondència purament formal. En tal cas, la dominació podria revestir diferents configuracions, inclús podria ser exercida per grups socials exògens. Queda clar que la dominació continuaria essent essencialement la mateixa.

La idea d'independència, amb tot el seu contingut alliberador, de ruptura que pugui tenir, es veu així ofegada per la idea d'estat.

La formació de l'Estat a Vasconia

Per quan arribaren els romans amb el seu estat imperialista, els vascons que vivien al marge dret de l'Ebre ja coneixien el que eren les ciutats-estat. A la Zona Mitja i Nord va haver de passar més d'un mil·leni per què els vascons que habitaven aquelles terres de boscos i montanyes sufrissin les conseqüències. El mantenir-se en tribus i més tard en comunitats locals, i sobretot en la defensa a ultrança de la seva autonomia, fou el mitjà més eficaç per impedir la constitució d'agrupacions socio-polítiques que integressin aquestes comunitats locals, i impedir el sorgiment de l'Estat, que és per principi unificador. "Els bascs no formaven una nació estructurada, sinó un conjunt de tribus més o menys independents que parlaven cada una el seu dialecte, dialecte d'una llengua comuna" diu Jaques Blot a Montaña i Prehistoria Vasca.

Encara a principis del Segle XVI la societat navarra seguia essent un mosaic de comunitats locals. Aquestes, que eren relativament autònomes i ben diferenciades entre sí, existien de molt abans i, en bona mesura, al marge de la Monarquia i de l'Estat que les englobava i amb el temps les aniria assimilant. No estem dient que l'estat no estés present, l'Estat no és solament un sistema institucional i normatiu sinó també una estructura d'homes. I entre aquests, les antigues elits autòctones foren els primers en integrar-les. Així, a Navarra, els estaments de l'estat apareixen integrats en l'esfera del regne, però la seva influència era més bé escassa com escriuen, A. Floristan i J.M. Imizcoz en La sociedad navarra en la Edad Moderna. Nuevos Análisis. Nuevas Perspectivas: "front a la importància de la comunitat local, les superestructures polítiques del naixent Estat navarrès baix medieval i inclús, després de la Monarquia espanyola, eren molt frèvols. Afectaven encara molt tangencialment a la vida d'aquells camperols, encara que fos creixent la seva importància amb el pas del temps".

La transició d'una societat de comunitats a la Societat moderna en el marc d'una nova reordenació general, la de l'estat modern i de la Nació ocorre en el segle XVII. Un procés que, en el cas de Navarra, va en el sentit de la formació de la Nació Espanyola i de l'Estat modern espanyol. (La resta de les províncies basques del Sur ja estaven integrades en la que fou la base d'aquell estat:

Castella).
La gran fractura de la societat de comunitats apareix amb la divisió de "veïns" i "habitants". Aquesta dicotomia convertí amb el temps en explotadors als primers i en explotats als segons (anomenats per cert també "segundones"). La usurpació del Batzarre per una elit pertanyent als "veïns" portà com a conseqüència la separació entre l'òrgan de poder i la comunitat així com la generalització de la propietat individual. Les principals senyes d'identitat de les societats amb l'Estat anaren apareixent amb nitidesa.
És a partir d'aquelles dates quan es pot dir que l'Estat comença a cobrar un major protagonisme. Fins llavors a la muntanya, inclús quan existia un senyor, les comunitats camperoles continuaven vivint molt lliurement, segons les seves creences i costums. Ja que la terra, la principal font de poder en la Baixa Edat Mitjana, estava en les seves mans.
Progressivament llavors, l'estat va anar introduint la seva ideologia, cultura, idioma i el virus de la propietat individual, per mitjà del canvi de la relació política del poder. A Euskal Herriak, participa d'aquesta degradació la suplantació del Batzarre per una Junta amb alcaldes "competents" i fidels a l'Estat. Paulatinament i a conseqüència de l'anterior, apareixeren noves formes econòmiques i de vida social mitjançant el comerç, més tard de la industrialització, de la productivitat, etc... La concentració de serveis en un sol lloc, normalment en el centre o capital de la Vall van fer que es trenqués la unitat i equilibri existent. Els pobles més petits, perderen gran part dels seus referents culturals i socials, els costums propis, en benefici del centre de les valls. I per ventura el referent més important de tots, el sentit de comunitat.
Entorn al cincents aniversari de la Conquesta del Regne de Navarra pel Regne de Castella ens volen fer creure que l'objectiu de l'Estat navarrès era realment defensar l'autonomia de les comunitats locals. Olvidant que el seu fur (la llei), els impostos, les armes, etc. estaven, com hem apuntat al començament per defensar la classe social que estava en el poder. La monarquia Navarra era similar a qualsevol altra i defensava els seus interessos, que eren just els contraris als dels seus "súbdits". Quan repoblaren el regne, els Reis de Navarra facilitaren terres i concediren furs a poblacions estrangeres; els "francs"; en territoris habitats per poblacions autòctones. Aquestes últimes veien com els nous pobladors usurpaven els seus béns, els imposaven la seva llengua i costums. Entre els Segles XI i XIII, els furs d'Estella-Lizarra, Pont la Reina-Gares i Burgo de San Cernín prohibien l'entrada als "navarresos" per afavorir la immigració. Així, els "francs", aliats de la Corona Navarra es convertiren en els majors enemics dels vascons.

A l'hora de defensar els seus interessos, els Reis Navarresos utilitzaren la repressió sense embuts. Sense ser Navarra un lloc d'alta conflictivitat social, es produïren insurreccions com l'aixecament dels camperols de Falces el 1357, amb l'ajusticiament de nou camperols, i altres vint que s'escaparen pels pèls, la confiscació de tots els seus béns, etc. També es donà la sublevació de Mixa i Ostibarre (Baixa Navarra) el 1369, a Pont la Reina-Gares el 1379, la rebel·lió d'Iruña-Pamplona el desembre de 1386 contra els burgesos durant 22 dies, per la distribució injusta dels impostos. El cronista Garci Lopez de Roncesvalles testimoni dels fets conta que la repressió va venir de "l'administració de la monarquia com a garant de l'ordre social del regne". 1.451 soldats acudiren a Pamplona a sofocar l'aixecament, i una vegada aquest derrotat vingué la repressió. Quatre homes dels que més es destacaren foren esquarterats i altres mols empressonats per la seva participació en els fets. El 1405 la repressió també es va abatre sobre la Junta de Miluce. Nou camperols foren penjats i un llençat des d'un penyassegat.
Avui en dia, es vol salvar la cara a l'Estat navarrès, degut a les seves lleis. A tall d'exemple, el seu ordenament principal; el Fur General, les Corts de Navarra i el clergat reconeixien infinitat de prerrogatives que potenciaven i reforçaven el seu poder, i així les jerarquies. Posseïen els escuts d'armes, no pagaven

impostos, a l'Església i en els actes públics tenien prioritat en la localització de seients i sepultures, en l'ordre de les ofrenes, etc. En la concòrdia de 1501, la Vall d'Amescoa Baixa fixà la preferència dels gentilhomes en els seients de les esglèsies. La resistència de la comunitat de la vall a aquestes prerrogatives, aconseguí tirar-les per terra.

De cara al 500 aniversari de la conquesta del Regne de Navarra per tropes de l'estat castellà ens porten a col·lació el Dret Pirenaic com quelcom de sempre. Tomás Urzainki escriu: "Sancho Rebullida afirma, equivocadament, que aquest Dret no és molt antic, doncs hauria sorgit de manera consuetudinària al llarg de l'Edat Mitjana i l'Edat Moderna fins avui; evidentment, coneixent la realitat dels orígens i evolució d'aquest Dret, no cap tal sorpresa doncs sí que els seus actors jurídics eren almenys membres d'aquelles juntes judicials de les civitates de Vasconia". Però ens preguntem: podia existir abans de l'Edat Mitjana, no ja el Dret Pirenaic, sinó Dret algun en la zona pirenaica? Dret significa jurisprudència escrita, cosa que no existia a la Muntanya Basca. Per tant, d'haver existit dret algun, aquest hauria sigut en tot cas el Dret Romà. A manera d'exemple, diguem que les "lleis", és a dir les ordenances més antigues de la Vall de Baztan són de 1560.

Passem a veure què succeïa en l'altre estat opressor dels bascos, el fins la Revolució francesa no tan jacobí estat francès. Com es pot comprobar a continuació: "Abans de la Revolució francesa es contaven a França unes 144 províncies, cada una amb els seus furs (coûtumes) diferents, que no es començaren a escriure fins en temps de Carles VII (1422-1461): tenint-se solament la descripció de 16 a la fi del regnat de Lluís (1515). De manera que, des que va haver pobles en el nostre territori, fins a principis del Segle XVI, la major part d'aquests pobles estaven sotmesos a lleis que ningú havia descrit".

Les comunitats rurals pirenaiques, alpines, bretones, etc., es guiaren més per la costum i les ordenances particulars, que per la legislació real general. Cada comunitat local, bé fos vall, vila, ciutat, etc. era una micro societat. Tenia el seu propi territori, les seves pròpies normes, les seves jerarquies, el seu codi de valors. Inclús, en ocasions, els seus mites, ritus i símbols propis. Fins als dialectes de l'euskera eren (i són) particulars. Era qüestió d'ús i no tenien res a veure amb el Dret.

Quant més ens allunyem en el temps i més ens apropem a les Muntanyes menys consolidats estaven els estats i en alguns casos, ni es sabia d'ells. Deia Heller: l'Estat amb nom i com a realitat és quelcom, des del punt de vista històric, absolutament peculiar i que, en aquesta la seva moderna individualitat, no pot ser traslladat als temps passats i és patent el fet de què durant mig mil·leni, en l'Edat Mitjana, no existí l'Estat en el sentit d'una unitat de dominació, independentment en l'exterior i

interior, que actués de manera contínua amb mitjans de poders propis i clarament delimitada en lo personal i territorial".

Territori, territorialitat i estat

Per la seva part, el territori com a espai acotat, comença a tenir importància per les tribus vascones quan aquestes comencen a baixar de les muntanyes a la vall entorn a l'any mil d'aquesta era. I molt més tard, fins que els estats no es van conformant com a estat-nació amb unes institucions que abarquen tot el territori, la territorialitat no comença a prendre força. La territorialitat cobra sentit amb el pas de les "ius gens" (comunitats autònomes) a la "ius civitae" (l'estat organitzat en base al territori i a la propietat individual).

Un bon exemple són els propis vascons. Aquests entren en la història per mitjà dels grecs i romans com a poble, abans que com a Vascònia, concepte territorial. En aquesta època el grup ètnic i lingüístic era el seu principal tret d'identitat, ja que estaven auto organitzats en "ius gens". L'acotar un territori llavors hagués estat fart difícil.

El que es pot considerar primer Estat navarrès neix a la Iruña dels vascons. Iruña es converteix en una ciutat-estat i passa a anomenar-se Regne de Pamplona, adjuntant-se alguns territoris propers. La territorialitat del regnde de Pamplona podia ser concretada sense majors problemes. Però no contava amb un grup ètnic i lingüístic homogeni, sinó al contrari, amb una composició multiètnica (pamplonesos, navarresos, gascons, francs, jueus, mudèjar...) amb les seves respectives llengües. Llavors s'havia passat a la "ius civitae".

Des de la formació del Regne de Pamplona fins a la conquesta del Regne de Navarra el 1512 pel regne castellà, la territorialitat de l'Estat navarrès ha anat canviant tantes vegades, com ho deia de monarca, fins a la consolidació de les seves fronteres, en època en què l'Estat navarrès era regit per reis i comptes francesos.

El Regne de Navarra no fou mai l'Estat dels bascos (o dels vascons) ni territorial ni política, ni culturalment. Biskaia es separà del regne, abans que la zona Noroest de Navarra (Baztan i Bortziriak) s'integrés. El Béarn arribà a ser part del Regne, però no així Zuberoa. I és que com ja hem dit, el Regne de Navarra es formà sobre els "drets" que la corona o el monarca navarrès corresponent anigués obtenint pel seu patrimoni, essent l'Estat part d'aquell mateix patrimoni. Per tant, queda clar que en un Estat feudal o semi-feudal, com va ser el del Regne de Navarra mai recau la sobirania en la nació; inexistent; per l'essència patrimònica de l'entitat, és a dir per la qualitat de patrimoni personal del monarca.

En efecte, el Regne de Navarra mai va poder concebir-se com a nació alguna (fos quina fos ella: pirenaica, navarresa, basca, basco-navarra o bearnesa), doncs els que defensaven quan servien a aquell regne, servirien el seu rei. La lleialtat que els animava anava cap el rei i el seu senyor. El seu patriotisme no era sinó precisament aquell: la defensa del patrimoni real. Les comunitats autònomes, les "ius gens" no evolucionaren cap a la formació d'un Estat de "motu propi", perquè no transgredien els límits de la comunitat i resolien les seves diferències en la negociació i l'acord, segellant amb aliances i pactes. Alguns d'aquests mecanismes han arribat cap els nostres dies com els acords fronterers entre valls. La dominació, el robatori, la imposició i la guerra són cosa dels estats.

L'estat navarrès es materialitzà mitjançant l'expansió colonitzadora territorial. Dita expansió es portà a terme mitjançant la desterritorialització forçada de les comunitats originàries de les seves terres, de les que l'Estat s'anà apropiant.

El perseguir una sola identitat per Euskadi, Euskal Herria, Regne de Navarra, Estat navarrès, Estat basc, etc. identificar-se, fer-se idèntics és l'obsessió dels patriotes. Apel·len a la història, a la territorialitat, a l'idioma (l'euskera) per defensar el seu dret a l'estandarització (a l'Estat) a pesar que es promou l'homogeneïtzació i l'autoritarisme imposant una manera única de ser sobre la rica diversitat d'Euskal Herriak.

Tal vegada és amb l'euskara on de forma més nítida es pot apreciar tot el presentat anteriorment. Diuen alguns que els bascos "euskaldunak" persisteixen perquè existeix l'euskera i aquest es mantingué gràcies al Regne de Navarra, l'estat basc, altres diuen que gràcies al clergat. Una vegada més estan reescrivint la història pels seus interessos polítics. A pesar de què la població de l'estat independent, l'anomenat Regne de Navarra, era majoritàriament bascoparlant, aquest era un estat

romanitzat. L'euskera, les formes de vida i costums, el folklore, etc han sobreviscut perquè mal que bé han perviscut les comunitats que el practiquen.

L'estat és dependència, l'anarquia independència

La idea que la independència només és possible a partir de la creació d'un nou estat és falsa. No ha existit mai un estat que fos la lliure expressió de la població, això significaria que ha perdut les seves atribucions fins a tal punt que ha deixat de ser estat. L'estat és sempre un fenomen administratiu-repressiu, un fenomen jurídic i institucional creat per sotmetre la població.

Nació és sinònim de poble. No obstant això, l'estat propi, l'"estat basc", l'"estat socialista basc", són tan sols diferents variants administrativo-repressives, però mai seran el poble.

La independència és la ruptura amb tota forma de dominació, la no delegació de la pròpia capacitat de decisió i actuació. És per això que la independència és essencialment individual, abans que nacional, i, per descomptat, molt abans que estatal. No hem d'inventar res, ens basta amb conèixer i posar en pràctica les formes organitzatives de les comunitats de la Muntanya Basca que han perdurat en alguns casos fins els nostres dies.

Aquests es basen en principis d'igualtat, suport mutu, solidaritat, rebuig a la jerarquia i a la propietat privada, etc. Advoquem per la lliure federació de les diferents unitats poblacionals (la casa, el barri, el poble, la vall), partint de l'individu. Així arribarem a la independència total, la que ens porti fins el final, l'equilibri entre la comunitat i l'individu, l'individu i la comunitat.

Traducció: “La Rosa dels Vents” · Font: Indymedia EH

La Barcelona de mentida

Què passaria si Port Aventura tanqués avui? Com interpretaria la gent aquest parc temàtic dintre de 50 anys? Sembla impossible que algú pogués pensar que els decorats de la Polinesia, de l'Oest, de la Xina o de l'Amazones van ser reals oi? Doncs Barcelona és plena de decorats d'atrezzo. Escenaris pels quals es passegen els turistes fotografiant una ciutat ideada per unes elits amb l'intenció de poder-la vendre, sense que els importés gaire el rigor històric, un parc temàtic amb dos espais principals: la Barcino romana i la Barchinona medieval.

Quan Cerdà va projectar l'Eixample la ciutat antiga era la ciutat més densament poblada d'Europa, amb gran mortalitat per les deficiències sanitàries, empetitida per les polítiques de l'estat i tancada a les muralles. Això va fer que, a banda del conegut Eixample també es planegés un projecte de reforma que volia esponjar l'interior de la ciutat vella amb grans carrers. El primer, anterior a Cerdà, l'eix del carrer Ferran, Jaume I i Princesa. Un projecte fet amb fins militars, per connectar la Ciutadella militar amb el convuls barri industrial del Raval, amb la intenció d'esclafar amb facilitat les revoltes.

Però a aquest carrer es volien afegir alguns altres, l'Avinguda A (actual Via Laietana), l'eix de la Plaça Nova i Francesc Cambó i un carrer que creuava el Raval. Però construir l'Eixample a uns terrenys no edificats era més barat que reformar la ciutat antiga, ja que l'Ajuntament no tenia calers per pagar indemnitzacions.

Tot i això, com podeu veure, aquestes línies generals es van mantenir i algunes es van realitzar més endavant. El que va implicar un canvi més radical de tots carrers va ser l'Avinguda Laietana, que es va començar a construir l'any 1908 creuant l'antiga ciutat per la meitat d'adalt a abaix. L'enderroc va suposar obrir una bretxa de 80 metres d'amplada i uns 900 de llargada. Es van destruir 2.199 cases i molts palaus medievals, afectant a unes 10.000 persones. Malgrat les protestes del veïns i d'artistes i personatges com l'arquitecte i conservador Jeroni Martorell, és varen perdre llocs com el palau del marqués de Monistrol, el palau del marqués de Sentmenat o els convents de Sant Sebastià i el de Sant Joan de Jerusalem que guardava la tomba de Pau Claris. L'urbanisme de la ciutat medieval va quedar destramat i els edificis amagats rere enormes edificis pantalla, molts dels quals d'estil Chicago, sense que els burgesos tinguessin moltes manies, amb la intenció de comunicar-se ràpidament amb el port.

Aquestes destruccions de l'autèntic patrimoni barceloní van deixar al descobert part de l'antiga muralla romana, un fet que els intel·lectuals noucentistes van veure amb bons ulls, ja que implicava tornar a vincular la ciutat amb les seves arrels clàssiques. Per als de la corrent modernista en canvi l'important era vincular la ciutat al passat medieval. Es va iniciar així una aferrissada cursa per crear un barri històric, el que amb el temps va ser el barri gòtic.

L'any 1882, en motiu de l'Exposició Universal es va iniciar la reforma de la façana de la Catedral, que la burgesia catalana no creia prou espectacular per

aquesta Barcelona aparador. El banquer Manel Girona va promoure un concurs per la reforma. Un concurs que va acabar premiant un model neogòtic pensat per Josep Oriol Mestres que semblava molt medieval, però que poc té a veure amb l'autèntic gòtic català, molt més auster.

Sense marxar gaire lluny trobem un altre element que actualment és un dels símbols de la ciutat de Barcelona, o com a mínim de la seva part antiga, el pont sobre el carrer del Bisbe. Un espai que deu aparèixer a milions de fotografies i que cada dia dotzenes de guies (no titulats) expliquen com a autèntic, amb llegendes sobre la cal·lavera incloses, però que en realitat és un afegit incorporat l'any 1920. Sense conèixer la història autèntica pocs dubtarien de l'antiguitat del pont, però és curiós descobrir com fins i tot les revistes satíriques de L'època en feien mofa imaginant ciutadans del futur prenent el pont com a autèntic. Tampoc s'escapa un espai tan emblemàtic com la Plaça del Rei, on als anys trenta del segle XX es va decidir ubicar un dels pocs palaus gòtics salvats de la destrucció de la Via Laietana, la Casa Clariana Padellàs.

Però no només és va recrear L'època medieval. A la Plaça Nova, on comença el carrer del Bisbe i on hi havia una de les portes d'entrada a Barcino hi trobem una de les recreacions més sorprenents, una peça que molts turistes i ciutadans de Barcelona creuen autèntica, un tros d'aqüeducte, que de fet va ser construït als anys 50 del segle XX, a un dels espais que va quedar buits en obrir-se la plaça. Es cert que els aqüeductes de la ciutat romana arribaven a aquesta torre, però aquest no és més que una recreació. Com també és cert que a la Plaça de la Vila de Madrid es van trobar tombes romanes, però en cap cas tantes com les que es poden veure actualment, ja que moltes van ser traslladades d'altres punts de la ciutat.

Durant els darrers 100 anys una burgesia que no va tenir problemes per acabar amb el patrimoni de la ciutat s'ha anat construint una ciutat aparador feta a mida, on de fet el que menys interessa és la història. El fonamental és la fotografia, l'aparença, la ciutat apropiada per poder fer calers.

Agus Giralt

Borsa de Ba
SMASH
CAPITALISM